

Xạ trị chùm tia bên ngoài

Xạ trị chùm tia bên ngoài dùng một cỗ máy để nhắm bức xạ vào một phần cụ thể của cơ thể. Hầu hết mọi người điều trị ngắn, mỗi ngày một lần, năm ngày một tuần, trong nhiều tuần. Việc này không gây đau trong buổi điều trị và không làm quý vị nhiễm phóng xạ.

Phiên bản đơn giản

Trang này dành cho những người sắp bắt đầu xạ trị chùm tia bên ngoài và những người hỗ trợ họ. Trang đi qua việc điều trị này là gì, mỗi lần đến điều trị như thế nào và khi nào cần gọi cho đội ngũ chăm sóc của quý vị.

Xạ trị chùm tia bên ngoài phát ra từ một cỗ máy nhắm bức xạ vào ung thư của quý vị. Đây là một phương pháp điều trị tại chỗ, nghĩa là nó điều trị một phần cụ thể của cơ thể quý vị. Ví dụ, nếu quý vị bị ung thư ở phổi, quý vị sẽ chỉ được xạ trị vào vùng ngực, chứ không phải toàn bộ cơ thể.

Phương pháp này được dùng để điều trị nhiều loại ung thư.

Bức xạ phát ra từ một cỗ máy bên ngoài cơ thể quý vị và được nhắm cẩn thận vào ung thư.

Cách nhắm vào ung thư

Có nhiều loại xạ trị chùm tia bên ngoài, nhưng tất cả đều chung một mục tiêu. Mục tiêu đó là đưa liều bức xạ được kê cao nhất vào khối u trong khi bảo vệ mô lành xung quanh. Mỗi loại đều dùng máy tính để nghiên cứu hình ảnh của khối u và tính toán liều lượng cùng đường đi chính xác nhất có thể.

Một số loại phổ biến gồm xạ trị bao hình ba chiều (3-D conformal radiation therapy), tạo hình các chùm tia theo khối u từ nhiều hướng. Một loại khác là xạ trị điều biến cường độ (IMRT), dùng nhiều chùm tia nhỏ hơn và có thể thay đổi cường độ của chúng. Xạ trị có hướng dẫn bằng hình ảnh (IGRT) dùng các hình ảnh chụp trong lúc điều trị để điều chỉnh theo những thay đổi về kích thước và vị trí của khối u. Các phương pháp khác, chẳng hạn phẫu thuật xạ trị định vị (stereotactic radiosurgery), tập trung các chùm tia năng lượng cao vào các khối u nhỏ có ranh giới rõ ràng.

Điều gì xảy ra trước lần điều trị đầu tiên

Quý vị sẽ có một buổi gặp từ 1 đến 2 giờ với bác sĩ hoặc y tá trước khi bắt đầu. Quý vị sẽ được khám sức khỏe, trao đổi về tiền sử bệnh và có thể làm các xét nghiệm chẩn đoán hình ảnh. Đội ngũ chăm sóc của quý vị sẽ thảo luận về việc điều trị, các lợi ích và tác dụng phụ của nó, và cách tự chăm sóc bản thân. Sau đó quý vị có thể chọn có điều trị hay không.

Nếu quý vị quyết định tiến hành, quý vị sẽ có một buổi lập kế hoạch gọi là mô phỏng (simulation). Trong buổi mô phỏng:

- Một bác sĩ xạ trị ung thư và một kỹ thuật viên xạ trị xác định vùng điều trị của quý vị trong khi quý vị nằm thật yên và được chụp X-quang hoặc quét hình.
- Kỹ thuật viên có thể xăm hoặc vẽ những chấm nhỏ bằng mực màu lên da quý vị để đánh dấu vùng đó. Những dấu này giúp bảo đảm quý vị ở đúng cùng một vị trí trong mỗi lần điều trị. Các chấm xăm có kích thước khoảng bằng một nốt tàn nhang và là vĩnh viễn; các dấu bằng mực sẽ mờ dần theo thời gian.
- Có thể làm một khuôn cơ thể để giữ quý vị không cử động trong khi điều trị. Nếu quý vị được xạ trị vùng đầu và cổ, quý vị có thể được làm một chiếc mặt nạ để giữ cho đầu cố định.

Một buổi điều trị diễn ra như thế nào

Hầu hết mọi người được xạ trị chùm tia bên ngoài theo dạng ngoại trú, nghĩa là quý vị không ở lại qua đêm.

Ở mỗi buổi, quý vị có thể thay áo choàng, rồi nằm trên bàn điều trị hoặc ngồi trên một chiếc ghế đặc biệt. Phòng sẽ mát. Quý vị có thể thấy những ánh đèn màu vô hại giúp kỹ thuật viên định vị cho quý vị. Quý vị cần nằm thật yên để bức xạ đi đúng cùng một vị trí mỗi lần. Bản thân bức xạ mất khoảng 1 đến 5 phút, và quý vị có thể thở bình thường.

Kỹ thuật viên xạ trị rời khỏi phòng ngay trước khi việc điều trị bắt đầu và điều khiển cỗ máy từ gần đó. Họ theo dõi quý vị trên màn hình hoặc qua cửa sổ và nói chuyện với quý vị qua loa. Hãy báo cho họ nếu quý vị thấy buồn nôn hoặc khó chịu, vì họ có thể dừng máy bất cứ lúc nào. Quý vị sẽ nghe và thấy cỗ máy di chuyển, nhưng quý vị sẽ không cảm thấy, nghe thấy, nhìn thấy hay ngửi thấy bức xạ. Hầu hết các lần đến kéo dài từ 30 phút đến một giờ, phần lớn thời gian đó dành để đưa quý vị vào đúng vị trí.

Bao lâu một lần và trong bao lâu

Hầu hết mọi người điều trị mỗi ngày một lần, năm ngày một tuần, từ thứ Hai đến thứ Sáu. Bức xạ được đưa vào theo một loạt các lần điều trị để các tế bào lành có thời gian hồi phục và để bức xạ hiệu quả hơn. Khoảng thời gian từ lần điều trị đầu tiên đến lần cuối cùng của quý vị được gọi là liệu trình điều trị. Quý vị cần bao nhiêu tuần tùy vào loại ung thư, mục tiêu điều trị, liều bức xạ và lịch điều trị.

Việc này sẽ không làm quý vị nhiễm phóng xạ

Mọi người thường thắc mắc liệu mình có nhiễm phóng xạ trong khi điều trị hay không. Xạ trị chùm tia bên ngoài sẽ không làm quý vị nhiễm phóng xạ. Quý vị có thể an toàn ở gần người khác, kể cả phụ nữ mang thai, trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ.

Khi nào cần được giúp đỡ sớm hơn

Bản thân xạ trị không gây đau, nhưng vùng được điều trị cần được theo dõi giữa các buổi.

- **Hãy gọi cho đội ngũ chăm sóc của quý vị trong cùng ngày nếu** vùng da được điều trị phồng rộp, rỉ dịch hoặc hở ra thành vết loét đỏ tấy. NCI gọi đây là phản ứng ẩm (cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/skin-nail-changes), và nó có thể bị nhiễm trùng nếu để mặc.
- **Hãy gọi ngay cho đội ngũ chăm sóc của quý vị nếu** nhiệt độ của quý vị đạt 100.4°F (38°C) trở lên, hoặc quý vị bị rét run. MedlinePlus nói rằng bị nhiễm trùng trong khi điều trị ung thư là một tình trạng cấp cứu (medlineplus.gov/ency/patientinstructions/000913.htm), và hãy liên lạc ngay với nhà cung cấp dịch vụ y tế của quý vị. Hãy dùng số khẩn cấp của đội ngũ chăm sóc. Trong trường hợp khẩn cấp, hãy gọi 911 hoặc đến phòng cấp cứu. Đừng uống thuốc hạ sốt trước, trừ khi đội ngũ chăm sóc của quý vị đã dặn.
- **Hãy gọi ngay cho đội ngũ chăm sóc của quý vị nếu** quý vị đang xạ trị vùng ngực hoặc cổ họng và việc nuốt đã trở nên đau đến mức không uống được, hoặc quý vị không giữ được nước trong người.
- **Hãy gọi cho đội ngũ chăm sóc của quý vị trong vòng một hoặc hai ngày nếu** da trở nên đỏ, sạm, ngứa, sưng, bong tróc hoặc đóng vảy, hoặc nếu bắt đầu có tiêu chảy mới, tiểu buốt hoặc đau đầu. Cũng hãy gọi nếu quý vị gặp khó khăn khi đến các buổi hẹn.

Dựa trên một nguồn đáng tin cậy

Đây là bản dịch bằng ngôn ngữ đơn giản của nội dung giáo dục dựa trên Viện Ung thư Quốc gia Hoa Kỳ (National Cancer Institute). Vui lòng đọc nguồn gốc để có thông tin đầy đủ và cập nhật. Chỉ mang tính giáo dục — không phải lời khuyên y tế. Hãy luôn trao đổi với đội ngũ chăm sóc của bạn.

Viện Ung thư Quốc gia Hoa Kỳ (National Cancer Institute): cancer.gov/about-cancer/treatment/types/radiation-therapy/external-beam

Cập nhật lần cuối: 2026-08-19

Bạn có quyền được cung cấp thông dịch viên miễn phí. Tại Hoa Kỳ, các bệnh viện và phòng khám nhận tài trợ liên bang phải cung cấp thông dịch viên đủ trình độ mà bạn không phải trả tiền. Bạn có thể yêu cầu tại quầy tiếp nhận hoặc trước buổi hẹn. Bạn không cần đưa người thân hoặc trẻ em đi để phiên dịch.

Trực tuyến: cancerexplained.org/languages/vi/external-beam-radiation-therapy

Dịch từ bài viết tiếng Anh trên cancerexplained.org. Bản tiếng Anh là bản đã được đối chiếu với nguồn.

Chỉ là thông tin giáo dục, không phải lời khuyên y tế. Một hệ thống biên tập có hỗ trợ AI đã giúp soạn trang này. Chưa có người thẩm định y khoa nào được nêu tên đã xem xét trang này, trừ khi có nêu tên.

Được in, sao chép và chia sẻ miễn phí nếu giữ nguyên nội dung. Không cần xin phép. Vui lòng không thay đổi nội dung y khoa. Trích dẫn: cancerexplained.org. Thông tin giáo dục, không phải lời khuyên y khoa.